

Posudek diplomové práce Bc. Jana Straky „Kontexty vzcházení svobody ve filosofii Jeana Paula Sartra“

Diplomová práce Bc. Jana Straky „Kontexty vzcházení svobody ve filosofii Jeana Paula Sartra“ si klade za cíl celou řadu obtížných problémů. Snaží se vymezit Sartrovo místo v dějinách filosofie, postihnout jeho vztah k předchůdcům i současníkům, ukázat vliv, který měl na strukturalismus a postmodernu a zmapovat proměny Sartrova chápání svobody a existence.

Již z prostého výčtu těchto úkolů je patrné, že to není úkol snadno splnitelný tak, aby práce tvořila jeden konzistentní celek. Vyžadovalo by to totiž hluboce proniknout do Sartrova myšlenkového světa a zároveň neustále zohledňovat řadu historických souvislostí. Nesplnitelnost tohoto úkolu je v práci zřejmá již na tom, jak se rozpadá do nesouměřitelných celků, jejichž rozdílné zpracování zároveň poukazuje k faktu, že každý z nich je opřen o jinou sekundární literaturu (např. druhá kapitola o Novozámskou a závěrečná o Jankeho).

Z této podoby práce vybočují kapitoly 3 a 4, v nichž diplomant pracuje s velmi obtížným a rozsáhlým Sartrovým filosofickým spisem „*Bytí a nicota*“. Zde je třeba ocenit jeho snahu skutečně tento pramenný spis zvládnout a na jeho základě stanovit výchozí existencialistickou pozici Sartra. Bohužel i zde je to úkol nad jeho síly. Složitý propletenec Sartrových argumentů nutně zjednodušuje a některé kroky ve vývodech přeskakuje, což ale nutně vede k posunům v chápání Sartrova filosofického myšlení. Jako příklady uvedu výklad ze strany 22., kde v původním textu Sartre oceňuje Descarta za to, že „pochybování zakládá na svobodě, a takto nám vyhrazuje možnost suspendovat platnost našich soudů“ (Bytí a nicota s.63) a umožňuje tak spojit zkoumání svobody a nicoty. Jádrem Sartrova výkladu je, proč „lidská svoboda předchází u člověka jeho esenci a činí ji možnou, takže lze říci, že esence lidského bytí tkví v jeho svobodě“ (tamtéž), zatímco diplomant tento výklad spojí především s problémem kauzálních řad. Pak „Bytí vědomí a jeho nicující činnost ... otevírá problém svobody“ (diplom. práce s.22). Nebo ze s. 31 práce, kde při výkladu časového stření se mu celek rozpadá na tři časová určení cíl – budoucnost, motiv – minulost a jednání – přítomnost, zatímco Sartre se právě velmi snaží, aby spojil časové stření a nicování v jednotu časování.

Autor také často používá doslovné znění Sartrových vět (např.s.37, s.38), nebo ve snaze tyto věty alespoň částečně změnit, používá jiného slovesa, která však opět vede k významovým změnám. Např. na s. 37 práce nahradí výrok „Danost nemůže nikdy osvětlit intenci“ (Bytí a čas s.551), svým výrokem „...danost nikdy nemůže způsobit intenci“ .

Pátá kapitola je věnována Sartrově pojetí svobody v *Kritice dialektického rozumu*. Na rozdíl od 3. a 4. kapitoly je podstatně kratší a zjevně je založena na sekundární literatuře – (Levy, Lichtheim). Problematické je to zejména při analýze marxismu a Lukace (s.45 – 47).

V práci jsou i některé gramatické a stylistické chyby, např.několikrát najdeme Merleau-ponty s malým p.

Otázky pro obhajobu:

1. Vysvětlíte, jak chápete Sartrův výrok, že „Svoboda není svým základem“
2. Osvětlíte blíže své konstatování, že „Sartre podobně jako raný Lukacs ... nemá pochopení pro prostoduchý epistemologický realismus Engelse a Lenina“ (s.45)

Celkově práci s přihlédnutím k obtížnosti tématu hodnotím stupněm dobře, především vzhledem k podstatným formálním chybám.